

LEDBESKRIVNING (E-G)

E. Mogärdeskolan (21) År 1896 uppfördes ett nytt skolhus med sex lärosalar i kvarteret Vipan mot Norra Esplanaden (se bild nedan från ca 1910). Husen mot Kyrkogatan tillkom 1922, mot Nygatan 1952-55 och övriga byggnader 1968. Den gamla byggnaden från 1896 revs 1970 och på platsen finns idag en försänkt bollplan. Här passerar Nygatan som 1968 förbands med Storgatan i norr och Flugebyvägen i söder för att avlasta Vetlanda centrum från biltrafik.

F. Withalaskolan Skolan fick 1903 den tomt där Hvetlanda Samskola (22) uppfördes som 1907 fick bedriva "Högre folkskola". Skolan om- och tillbyggdes 1939, 1964 och 1970. Skolan blev gymnasium 1958 och ersattes 1970 av grundskola. På andra sidan Nygatan ligger Mogärde äldreboende (23) med 75 lägenheter som togs i bruk 1983. Här låg tidigare Mogärde gård och affärslokaler utefter Kyrkogatan.

Diagonalt över Nygatan ligger den byggnadsminnesförklarade "Svedbomska villan" (24) uppförd 1916 av guldsmedsfabrikören Ernst Svedbom som hade sin tillverkningen strax intill i den gulputsade byggnaden (25) från 1917, vilken idag är ombyggt till lägenheter.

G. Stortorget Där stadshotellet (26) idag finns låg från 1884 Järnvägshotellet med den år 1911 anlagda "Karl Johans park" (se bild ovan från ca 1930). Ett nytt stadshotell uppfördes 1937 på samma plats och påbyggdes med en våning 20 år senare. Vetlandas första kommunalhus (27) uppfördes 1911 efter ritningar av arkitekt August Atterström. Verksamheten flyttade 1943 in i nya lokaler (28) byggt i s.k. funktisstil, tillsammans med polis- och brandkår.

Utefter torget etablerade sig snabbt en rad affärer, där Sparbankshuset (29) i jugendstil från 1917 intog en dominerande roll.

Precis lagom till kommunsammanslagningen flyttade man 1970 in i det nya stadshuset (30) ritat av arkitekten Bent Jörgen Jörgensen. Här låg tidigare bl.a. Skånska banken (se bild på kartsidan). Stadshuset kompletterades 1985 med lokaler i den ombyggda f.d. Konsum-Domusfastigheten (31) i kvarteret Mercurius, som även innehåller affärslokaler och bostäder. I samma kvarter ligger även det 1984 uppförda biblioteket (32) med Bibliotekstorget som 2007 fick ny stensättning. Det första sjukhuset låg 1878 i kvarteret Hygiea på Lasarettsgatan och ersattes av nya modernare byggnader (33) åren 1934 och 1942.

Fortsättning på kartsidan.

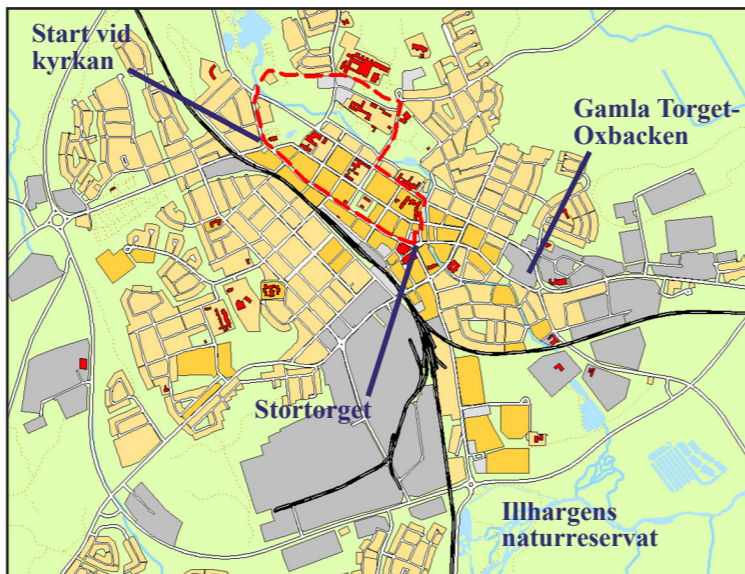

VANDRINGSLED 3,1 km

HISTORISK VANDRING I VETLANDA

Följ med på en historisk vandring i Vetlanda - från det medeltida bysamhället till den moderna handelsstaden. Rundan passerar platser som har varit viktiga i ortens utveckling, allt från kyrkan med de äldsta delarna från 1100-talet till kommunens administrativa centrum med det originella stadshuset vid stadens torg.

SERVICE

Vetlanda kontaktcenter, Storgatan 5B, Vetlanda, Tel: 0383-971 00, kommun@vetlanda.se

Dessutom finns hotell, vandrarhem, restauranger och lunchställen. För mer information se även www.vetlanda.se

Vetlanda Resecentrum, Bangårdsgatan 9. Järnvägsstation, busshållplats, taxi och kiosk.

Bad & Gym, Norra Esplanaden 20, Vetlanda, Tel: 0383-967 22, med bastu, solarie och gym.

Vetlanda Stadshotell Best Western, Stortorget 5, 574 32 Vetlanda, Tel: 0383-120 90.

Centralhotellet, Bangårdsgatan 14, 574 31 Vetlanda, Tel: 0383-100 07.

Kvarndammens Vandrarhem och B&B, Brogatan 3, 574 34 Vetlanda, Tel: 0383-199 21. Frukostservering eller självhushåll.

Östanå Camping, Gamla Östanåvägen 7, Vetlanda, Post: Ekebacksvägen 5A, 574 39 Vetlanda, Tel: 0383- 171 77.

VIKTIGA TELEFONNUMMER

Nödsituation Tel: 112

Vetlanda vårdcentral Tel 010-243 20 10

Vetlanda kommun Tel: 0383-971 00

Vetlanda

A. Vetlanda kyrkas äldsta delar är från medeltiden. Rester finns bevarade i de nedre våningarna av tornet som härrör från 1100-talet och som 1724-1725 blev påbyggt. Detaljer som sockeln på kyrkans torn, tyder på att det var samma hantverkare som uppförde den första stenkyrkan, som de som byggde Lunds domkyrka. Den medeltida kyrkan byggdes om 1672 och revs slutligen 1797. Samma år påbörjades arbetet med den nya kyrkan och slutfördes 1809. Vid nästa större ombyggnad 1902-1903 blev kyrkan en treskeppig basilika. Under renoveringen 1953-1954 byttes bl.a. golvet, bänkar och predikstol ut, och kyrkan fick nya toaletter och elinstallationer.

Bland inventarierna kan nämnas dopfunten av sandsten från 1100-talet med fabeldjursornamentik huggen av en okänd mästare kallad Bestarius. Ett krucifix från 1300-talet hänger på östra kortväggen. Altartavlan är målad av professor J. G. Sandberg 1816 och beskriver Kristi bönekamp i Getsemane. Begravningsvapnet (epitafiet) på södra väggen är över majoren Carl Berg som adlades Lejonadler 1719. Freskomålningarna är utförda av kyrkomålaren Ludvig Frid (1855-1909) som var född i Rösatorp, Skede socken. I anslutning till kyrkan finns även en runsten. Bilden ovan är från 1870-talet.

APOTEKSPARKEN

I. Apoteksparken Platsen användes förr som exercisfält för Smålands Kavalleriregemente. År 1852 uppfördes ett apotekshus (37) på tomten som senare gav namn till parken. Trädgårdsmästare P. E. Petersson fick 1861 i uppdrag av apotekaren C. J. Braag att planera och anlägga parken som blev färdig året efter 1862. Parken bestod då av grusade gångar, ståtliga träd, prydnadsbuskar, bersåer och ett lusthus.

Vetlanda kommun förvärvade 1920 parkområdet från apotekaren C. D. Carlsson och det utbröt en bitter strid om parkens framtida utseende där de som ville ändra om utseendet gick vinnande ur striden. Gösta Reuterswärd ritade 1951 förslaget till den dammanläggning som fortfarande pryder parken. Vid dammkanten var statyn "Skogsnyfven" av Carl Eld placerad fram till att den blev stulen 2007. I parken står även en runsten som flyttades hit 1897 från Vitalagatan vid Oxbacken i samband med en vägbreddning. I tingshuset (38) från 1938 finns idag Vetlanda Museum. I ett äldre hus som flyttats hit 1982 från kvarteret Vesslan finns Hantverksgården (39) och i det gamla apotekshuset håller Vetlanda Konstförening till.

LEDBESKRIVNING (A-D)

A. Vetlanda kyrka (se fördjupad text). Runt kyrkan (1) utvecklades Vetlanda by, som i mitten av 1500-talet bestod av 6 gårdar. Vid kyrkan fanns förr ett gästgiveri (2) (se bilden nedan från 1890-talet). Gästgiveriet tjänstgjorde från 1909 som fattighus och ålderdomshem tills det revs 1957. På samma plats finns idag Svenska kyrkans församlingshem. Här fanns även ett häkte "Tjyvakistan" (3) på andra sidan vägen (se huset med vit sockel på bilden med kyrkan). En sockenstuga (4) med kyrkskola uppfördes 1847 och en prästgård (5) 1924. Prästgården hade innan dess i flera hundra år legat i Kettilstorp 3 km utanför Vetlanda. Gamla tingshuset (6) från 1893 ersatte ett äldre tingshus från 1803.

B. Vetlanda kyrkby låg koncentrerad norr om kyrkan vid Vetlandabäcken där Kvarndammen (7) anlades 1840. På platsen fanns sedan tidigare ett garveri som nu fick sällskap av bl.a. ett färgeri 1848, ett kopparslageri och Üebelska Bryggeriet (8), vars källarvåningar fortfarande finns kvar. Garvaregårdens mangårdsbyggnad (9) från ca 1830 är idag vandrarhem tillsammans med den gamla hantverkargården "Bäckalyckan" (10) från ca 1850.

Gör gärna ett besök i den vackra Kvarndammsparken som omger Kvarndammen. I anslutning till den äldre bebyggelsen på vägen från byn mot den gamla prästgården i Kettilstorp ligger Fruktlundan med en stor mängd fruktträd som idag sköts av en stiftelse.

C. Norrgårdens gravfält (11) består av 10 högar, 54 stensättningar, 6 treuddar och 5 resta stenar. Strax norr därom ligger Njudungs Gymnasieskola (12) invigd 1970 och tillbyggd i omgångar. Vid Folkets Park från 1915 ligger den moderna Norrgårdsskolan (13) invigd 2008. På andra sidan gravfältet ligger Vetlanda vårdcentral (14) och Bäckagårdens vårdhem inrymda i sjukhuslokalerna från 1965, vilka om- och tillbyggs i flera etapper. Epidemisjukhusets (15) lokaler från 1924 används idag av gymnasieskolans estetprogram.

D. Forngården Efter att ha passerat idrottshallen Hövdingen och Badhuset (16) från 1954 ser ni Forngården (17) i tallbacken på vänster sida. Här finns ett antal äldre byggnader som flyttats hit från olika delar av kommunen, samt det 1992 invigda Skolmuseum som är uppfört med äldre timringsteknik. Här ligger även Forngårdens förskola (18) inrymd i den gamla komministerbostaden från 1700-talet som tidigare stod vid Oxbacken. I en av byggnaderna i parken är det under sommarhalvåret café. Här finns även en minigolfbana och i söder passerar Vetlandabäcken med Fågeldammen.

Den öppna ytan (19) nedanför Forngården var från 1909 Vetlandas första idrottsplats och användes senare även som skolidrottsplats, innan man tog bort löpar- och tennisbanor på 1980-talet. Mitt emot idrottsplatsen ligger det gamla vattenverket (20) från 1922 som pumpade upp grundvatten och var Vetlandas huvudvattentäkt fram till 1962. Sedan 1990 hämtas dricksvattnet från Emån vid Illhargens naturreservat och pumpas därifrån till Upplandaåsen där det renas.

Det gröna stråket som sträcker sig från Kvarndammen utefter bäcken mot Odengatan var tidigare tänkt att användas till en genomfartsled.

LEDBESKRIVNING (H-I)

H. Stationsgatan fungerade som stadens paradgata under det tidiga 1900-talet (se bild nedan från ca 1910). Gatan låg mellan järnvägsstation och Samskolan och kantades av pampiga trävillor, varav flera ännu finns kvar.

Järnvägsstationen (34) uppfördes 1885 året efter det att järnvägen kom till Vetlanda, och stod kvar till 1965 då den ersattes av en mindre byggnad i tegel samt en kiosk.

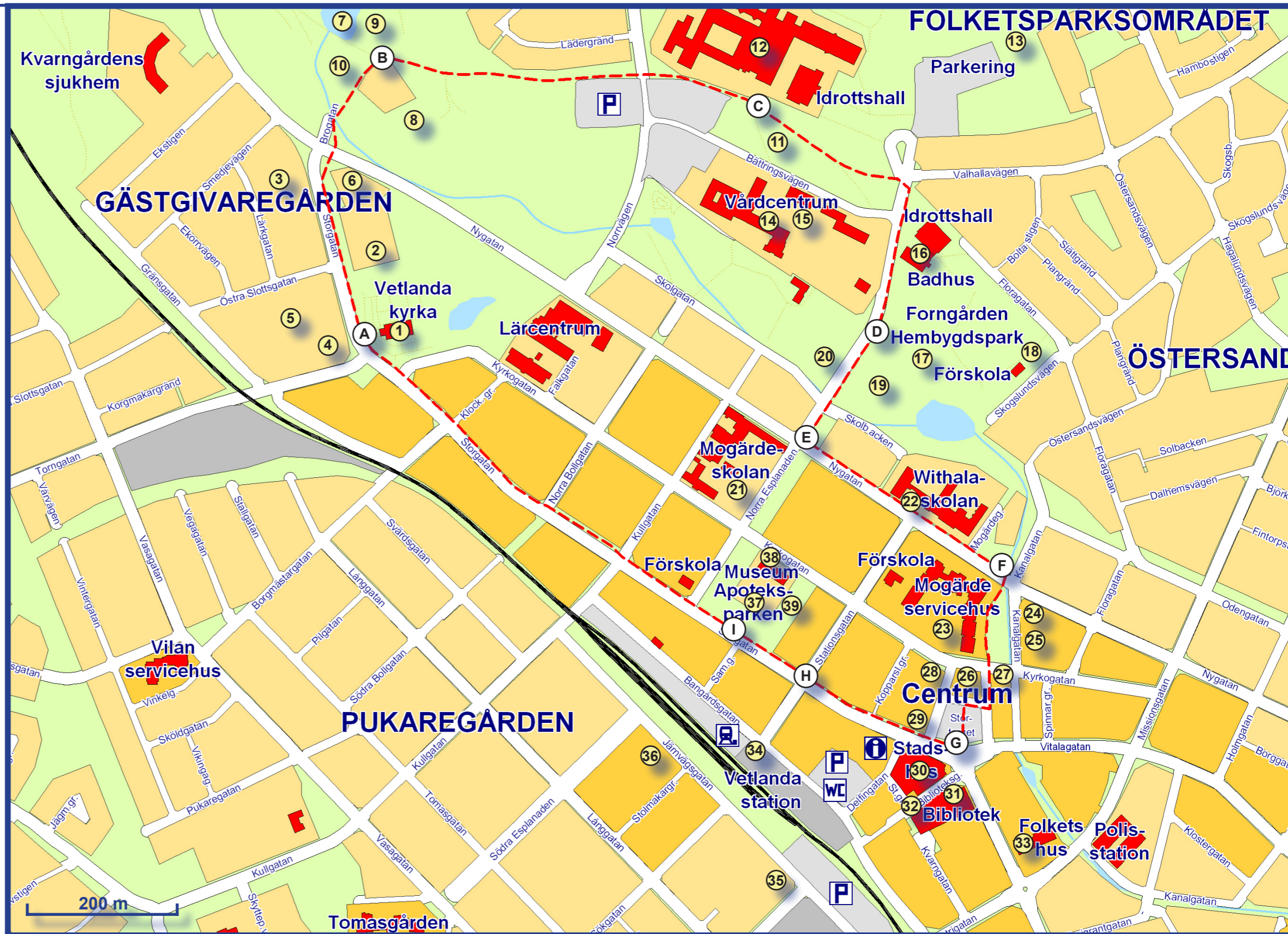
Utefter bangårdsområdet låg de större industrierna av vilka kan nämnas; AB Hvetlanda Tändsticksfabrik, Hvetlanda Snickerifabrik (35) med den av diponenten Carl Oscar Nilsson 1902 uppförda Sollinska villan (numera byggnadsminnesförklarad) och Hvetlanda Stol- & Möbelfabrik (36) (se bild nedan från ca 1900) som hade flyttat hit från Simnatorp i Bäckseda socken, och här finns idag ett hyreshus.

I. Apoteksparken är slutmålet på leden (se fördjupad text).

Hoppas att ni har haft en lärorik utflykt!

Besök gärna Vetlanda Museums utställningar, och vårt bibliotek med lokalhistorisk litteratur.

FÖRKLARING

- Parkering
- Turistinformation
- Järnvägsstation
- Toalett
- Vandringsled

Trycksak producerad av Vetlanda kommun
Huvuddelen av texten hämtad från:
TUSEN ÅR I VETLANDA, Oskarshamn 1995

Foto: Vetlanda Museums samlingar

Karta: Tekniska kontoret

Denna naturvårdssatsning har medfinansierats genom statsbidrag förmedlade av Länsstyrelsen i Jönköpings län

